

שמעתא עמיקתא

גליון תר"ו | קדושים | תשפ"ד | קהילת הניכי הישיבות | רמות ב' | ירושלים תובכ"א

הלכות מצויות לספירת העומר

משיעורי
הרה"ג הרב יוחנן בורגר שליט"א
מו"ץ וראש כולל הוראה רמות

מצויות ספירת העומר

מהתורה או מדרבנן

נצטוונו מהי"ת לספור מ"ט יום מיום הבאת העומר שהוא יום ט"ז בניסן, שנאמר (ויקרא פ"ג, פ"ט טו) "וספרתם לכם ממחרת השבת וגו'". ויש אומרים שאף בזמן הזה שאין בית המקדש קיים נהוגת מצוה זו מדאורייתא. [רמב"ם (תוי"ם פ"ז הכ"ז). ועי' בביאור הלכה (סי' תפט ד"ה הספור) שהביא סוהכות לדעה זו (ומשי"כ שכן דעת החינוך דבריו צ"ע, שהרי בחינוך שלפנינו מובאר להיפך. ועי' במנ"ח (אות ה)). ודעת רוב הפוסקים שבז"ה שאין בהמ"ק קיים אינה אלא מדרבנן. (חינוך (מצוה ש), ובתי הר"ן (פסחים יט. ברי"ק) דכן דעת רוב המפרשים). וכן ע"ק. (שו"ע סי' תפט ס"ג), מ"ב (סי' ק"ק) יד (סי' ק"ה). ומ"מ דעת הרמ"א (ס"ד) דחייב לכתחלה לדעת הסוברים שהיא מדאורייתא, עי' במ"ב (סי' ק"ה)].

זמן המצוה

א. זמן המצוה לכתחלה

לכתחלה יש לספור מיד בתחילת הלילה משום "תמימות". [רא"ש (סוף פסחים סי' מ), ט"ז (סי' תרפ"א) סי' א], מור וקציעה (רס"י תפט ד"ה והיינו) ומ"ב (שם סי' ב). ודעת האג"מ (אור"ח ח"ד סי' צט אות א) ד"תמימות" אינו אלא מעלה. אולם דעת האור לציון (ח"ג פט"ז אות א) שהוא דין ואם אינו סופר מתחלת הלילה מקיים המצוה רק בדיעבד. ומשום זריזון מקדימים למצות. [מור וקציעה (שם) ואג"מ (שם)].

ב. לספור מפלג המנחה

יש אומרים שהסופר ספירת העומר מפלג המנחה ומעלה יצא ידי חובתו. ויש חולקים. ועל כן בשעת הדחק כגון שחשש שלא יוכל לספור אחר כך וכדומה, יספור בזמן זה בלא ברכה. ובלילה יחזור ויספור בברכה (או ע"פ ביום בלא ברכה). [ביאור הלכה (ד"ה מבעוד יום)].

ג. לספור בבין השמשות

מותר לספור ולברך בבין השמשות [דהיינו עד 17 דקות אחר השקיעה (לוח אר"י ניסן חוהמ"פ א') ואכמ"ל], ומכל מקום המדקדקים סופרים לכתחלה דוקא כשהוא ודאי לילה. [שו"ע (סי' תפט ס"ג) ו"ב (שם)]. ועי' משי"כ בזה בשמעתא עמיקתא גליון י"ב]. ויש אומרים שאם ספר בבין השמשות יש להחמיר ללילה וספור בלילה בלא ברכה. [מ"ב (סי' ק"ט) טו] בשם הא"ר].

ד. קיבל שבת מוקדם

אם ספר אחר שקיבל שבת מפלג המנחה, יחזור ויספור בברכה. [מ"ב (סי' יח). ועי' במ"ב (סי' ק"ט) ו] ובשע"צ (אות יח) שמבואר שאם ספר בפלג מנחה חוזר וסופר בברכה. וכן הוא בביאור הלכה (ד"ה מבעוד יום)].

ה. לספור לפני מעריב או לפני הברכה במוצי"ש

אם יצאו הכוכבים רשאי לספור אפילו אם לא התפלל לערב. [מ"ב (סי' יח)]. ועי' בסמוך.

ו. דעתו להתפלל מאוחר בלילה

מי שיש לו מנין קבוע לתפלת ערבית בשעה מאוחרת ואין בדעתו להתפלל כעת, יש אומרים שיספור ספח"ע מיד בתחילת הלילה. [אור לציון (ח"ג פט"ז אות א בהנה ד"ה הנח)]. ואף על פי שעיקר הדין הוא כן, מכל מקום לא נוהגים לספור לפני התפלה, כי ספח"ע הוא דבר הנשכח בקלות ואם כל א' יספור בפני עצמו קרוב מאד שישכחו הספירה לגמרי. [שבת הלוי (ח"י סי' נג אות ג). ועי' עוד באג"מ (אור"ח ח"ד סי' צט) ובמנ"ח (ח"ט סי' נה אות ב)].

ז. איזה לתפילה ומצא צבור מונים ספירת העומר

איחר לתפלת מעריב ומצא הצבור סופרים ספירת העומר, יש אומרים שיכול לספור עם הצבור ואחר כך להתפלל. [הנהגות החזו"א (בין פסח לשבועות, עמ' נו אות ד ותשובות והנהגות ח"ב סי' רמח)]. ויש אומרים שיתפלל ואחר כך יספור ד"תנדר קודם". ואם חושש שישכח, יספור ואחר כך יתפלל. [תשובות והנהגות (ח"ב סי' רמח). ועי' במנ"ח (ח"ט סי' נו)]. וכן ע"ק. [שכן יוצא לכו"ע. ועי' בזה בשמעתא עמיקתא גליון רט"ז].

אכילה לפני הספירה

א. אכילה ושתיה לפני הספירה

משהגיע זמן צאת הכוכבים אסור לאכול (אפי' כבר התפלל מעריב וקרא ק"ש), עד שיספור. [רמ"א (סי' תפט ס"ד)]. ויש להחמיר מחצ' שעה הסמוכה לספירה. [מ"ב (סי' ק"ט)]. ומכל מקום טעמימה בעלמא מותרת, והיינו פת כביצה ולא יותר, או פירות אפי' הרבה. [מ"ב (סי' תלא) סי' ק"ו]. וכן מותר לשתות (משקה שאינו משכר) אפי' הרבה. [מ"ב (סי' רלב) סי' ק"ה].

ב. מינה שומר

אם ממנה שומר שיזכירונו לספור רשאי לאכול לפני הספירה. [עי' ברמ"א (סי' רלב ס"ג) ומ"ב (סי' רלה) סי' יח]. וכן פסק הגר"מ (חוט שני ח"ד ק"ב) וכן עי' עינים עמי שט), ודעתו שמש"כ המ"ב (סי' תפט) סי' כג) שקראית השמש מותילה דוקא לענין אכילה קודם צ"ה"כ היינו כי הוא איננו שומר פרטי ע"כ אין לסמוך עליו].

ג. רגיל להתפלל מאוחר במנין קבוע

הסומכים על היתר דמנין קבוע לענין אכילה לפני קריאת שמע, יכולין לסמוך על היתר זה גם לענין ספירת העומר. [אג"מ (אור"ח ח"ד סי' צט)].

דיני הספירה

א. ספירת ימים ושבועות

צריך לספור הימים והשבועות. כיצד, ביום השמשות ואמר היום יום אחד (בעומר או לעומר), עד שמגיע לשבעה ימים ואז יאמר היום שבעה ימים שבעה יום אחד כו'. ועל דרך זה הנהגה והולך עד מ"ט יום. [שו"ע (סי' תפט ס"ג)].

ב. ספר ימים לחוד

אם ספר ימים לחוד ולא הזכיר שבועות. יש אומרים שיצא בדיעבד, ויש אומרים שצריך לחזור ולספור ימים ושבועות כד"ן. ועל כן חוזר וסופר כד"ן בלא ברכה (ואם שכח לחזור ולספור מונה בשאר ימים בברכה). [מ"ב (סי' ק"ה)].

ג. ספר ימים לחוד, אבל באותו שבוע ספר אף השבועות

אם לא אמר אלא היום שמונה ימים ולא סיים שהם שבוע אחד וכו', יצא. [מ"ב (סי' ט) כי הרי הזכיר השבועות אומלל ביום השביעי].

ד. ספר שבועות לחוד

אם מנה שבועות ולא ימים, כגון שאמר ביום השביעי היום שבעה יום אחד ולא הזכיר ימים כלל, לכל הדעות לא יצא. [מ"ב (סי' ק"ז)].

משיעורי

ה. ספר שבועות לחוד, אבל כספירות הקודמות ספר אף הימים

אם לא אמר אלא היום שבעה יום אחד ויום אחד בלחוד, יצא, שהרי כבר הזכיר הימים שעברו כל אחד ביומו. [מ"ב (סי' ט)]. ועי' עוד שם בסי"ק כ"ב ובשע"צ (אות כ)].

ו. ספר בלשון אחר

אם ספר בלשון אחר, כגון ביום ל"ט אמר היום ארבעים חסר אחד, יצא. [מ"ב (סי' ק"א)]. ואם מנה בראשי תיבות כגון שאמר היום ב' ימים וכדו', יחזור לספור בלא ברכה. [בה"ל (ד"ה מונה)].

ז. ספירה בלשון שאינו מבין

מותר לספור בכל לשון, בתנאי שמבין. ואם ספר בלשון שאינו מבין, אפי' הוא לשון הקודש, לא יצא, דהא לא ידע מאי קאמר ואין זה ספירה. [מ"ב (סי' ה)]. אלא דעי' בהכ"ח (אות כ) שפסק ע"פ השאלות עי"ש (סי' קלט) שאם ספר בלח"ל ולא הבין יחזור ויספור בלשון שמבין בלא ברכה.

ח. ספירה בלב

אם ספר בלב לא יצא דהרהור לאו כדבור דמי. [ביאור הלכה (ד"ה מונה)]. ואם אין בידו לספור בפה על כל פנים ירהרה הספירה בלבו (ועי' בסמוך לענין ספירה בכתב). [עי' מ"ב (סי' טב) סי' ק"ז]. ואם לא חזר באותו יום לספור בפה, ימנה מכאן והילך בלא ברכה. [עי' במקורות הנ"ל].

ט. ספירה בכתב

אם ספר בכתב ולא התכוון לצאת על ידי ספירה זו, לא יצא, ועליו לחזור ולספור בברכה. ואם כוון לצאת, יחזור ויספור בלא ברכה, ואם יכול לשמוע הברכה מאחר עדיף טפי. [עי' ברע"א (סי' ל"ב), בשע"ת (סי' תפט אות א) ובערה"ש (שם אות ט)]. ומי שאין בידו לספור בפה, על כל פנים יכתוב הספירה בכתב בכונה לצאת ידי חובה (ועדיף מספירה בלבו בלבד).

י. ספר שלא כהוגן ותיקן תוך כדי דבור

אם ספר שלא כהוגן, ותוך כדי דבור חזר וספר כהוגן, יצא ידי חובה. [מ"ב (סי' ק"ה)].

יא. ספר כהוגן ותוך כדי דבור טעה וספר שלא כהוגן

אם ספר כהוגן, ותוך כדי דבור טעה וספר שלא כהוגן, יצא ידי חובתו. [עי' בבית שלמה (ההגות מבן המחבר אור"ח סי' ה אות א). וכן צידד הגר"ש זצ"ל (הליכ"ש פסח פי"א אות ה ובגהה). וכן פסקו הגר"ש"א זצ"ל והגר"ח שליט"א (הל' חג בחג ספח"ע פי"ו אות יא). וכן דעת הגר"א זצ"ל (קובץ דרכי הוראה ח"ח). והארכנו בזה בסי"ד בשמעתא עמיקתא גליון י"ז]. ומכל מקום טוב להחמיר לחזור ולספור כהוגן בלא ברכה. [הגר"ש"א זצ"ל והגר"ח שליט"א (שם)].

יב. לספור שני ימים מפסק

המסתפק איזה יום בספירה יש לספור. יש אומרים שלא מועיל לו לספור הימים שמסתפק בהם. [עי' בערוגת הבושם (אור"ח סי' קסח אות ד) שמסתפק בזה. והאבני"ז (יו"ד סי' רמח אות ג) כתב דבכה"ג ספירה אחת מקלקלת חברתה]. ויש אומרים שמועיל לספור באופן זה. [דבר אברהם (שפירא ח"א סי' לז) ועיי"ש שכתב דמ"מ אולי אין לברך בכה"ג. ועי' במקראי קדש (פסח ח"ב סי' סז) ואין דבריו מוכרחים. וכן מובאר בשאלת שלמה (סי' ט)]. ולמעשה אם אין בידו לברר יום הספירה, יספור מספק מנין הימים שמסתפק בהם, ואם מברך על ספירה יש לו על מי לסמוך (ובשאר הימים אם התברר היום הנכון, אף לכתחלה ממשיך וסופר בברכה). [ובני"ד אין משום חשש הפסק בין הברכה לספירה כמבואר בשו"ע (סי' לד ס"ג) ובתבואות שור (סי' יט סי' כא). וכן ר"י מהנקה"כ (רס"י שכן). וכן פסק המנ"ח (ח"ח סי' מ) וד"צ ד"ה ספירה זו. וכן נראה דעת הגר"ש"א זצ"ל (קובץ תשובות ח"ג סי' פג)]. ודעת האור לציון (ח"ג פט"ז אות ז) שבכה"ג יספור בלא ברכה (דיש לחוש דספירה בכה"ג אינה בכלל ספירה). ועי' בזה בשמעתא עמיקתא גליון ק"פ].

יג. בירך על דעת לספור מה שישמע מחברו

אם אינו יודע החשבון ופתח על דעת לסיים כמו שישמע מחברו, ושתק עד ששמע מחברו וסיים כמוהו, יצא. [שו"ע (סי' תפט ס"ג)]. ומכל מקום לכתחלה אין לברך אלא אם כן יודע מתחלה איזה יום עליו לספור. [מ"ב (סי' ק"ט) ושע"צ (אות לז)].

יד. בירך כשברעתו לספור שלא כהוגן

אם פתח ואמר: ברוך אתה ה' אמי"ה על דעת לומר "היום ד", שהוא סבור שהם ד', ונזכר שהוא ה', וסיים "היום ה'", יצא ידי חובתו. [שו"ע (סי' תפט ס"ג)].

טו. בירך על דעת לספור כהוגן וספר שלא כהוגן

יש אומרים שאם פתח ואמר: ברוך אתה ה' אמי"ה על דעת לומר "היום ד'", וטעה וסיים "היום ה'" (שהוא היום שאינו נכון), אינו חוזר ומברך. [שו"ע (סי' תפט ס"ג)]. והסכמת האחרונים שבאופן זה חייב לחזור לספור ולברך כיון שלא ספר היום הנכון. [מ"ב (סי' ק"ה)]. ומפוסקי עדות המורחך נקטו שיש לחזור ולספור בלא ברכה. [בה"ח (אות נז)].

טז. בירך על דעת לספור שלא כהוגן וספר שלא כהוגן ותיקן תכ"ד

אם בעת הברכה היה דעתו על יום אחד וכן ספר בטעות, אם בתוך כדי דבור נזכר שטעה וסיים תיכף כהוגן ויוצא בזה ידי חובה. [מ"ב (סי' ק"ה) ובה"ח (אות נז)].

ספר ללא כוונה לצאת ידי חובה

א. ענה לחברו איזה יום צריך לספור

אם חברו שאלו מבין השמשות ואילך איזה יום סופרים באותו לילה, והשיב לו היום כך וכך, אע"פ שלא התכוון לצאת ידי חובה, אינו רשאי לחזור לברך על הספירה, אלא חוזר וסופר בלא ברכה. ועל כן על מנת שיוכל לחזור לספור בברכה, יאמר לו "אומלל היה כך וכך". [שו"ע (סי' תפט ס"ד)]. ועי' הטעם במ"ב (סי' יז) וסי' כב) ובשע"צ (אות כג ואת כז)]. ואם לא אמר "היום" אין חשש בכל אופן כי עיקר מצות הספירה הוא שיאמר היום כך וכך. [מ"ב (סי' ק"ט) סי' כ]. וכן אם ענה לו בפלג המנחה חוזר וסופר בברכה. [שו"ע (שם)]. ועי' בסמוך.

ב. הגיע לשבועות

אם חברו שאלו איזה יום סופרים, וכבר הגיע הספירה למנין שבועות, בדיעבד, אפילו אמר לו היום כך וכך צריך לחזור ולספור בברכה כל שלא הזכיר מנין שבועות. [מ"ב (סי' ק"ה)]. וע"כ אם אמר לחברו היום ל"ג בעומר יכול לספור בברכה שהרי לא הזכיר שבועות.

ג. כוון בפירוש שאין כוונתו לצאת ידי חובה

אם מכוון בפירוש שלא לצאת ידי ספירה, יכול לחזור ולספור בברכה. [מ"ב (סי' כב)]. ועי' בביאור הלכה (סד"ה שאם) שאם היה בין השמשות והאיש המשיב רגיל תמיד לברך דוקא בצאה"כ, מסתברא דבאופן זה הוי כמכוון בהדיא שלא לצאת ומותר לו לחזור אח"כ ולמנות בברכה. ונשאר בצ"ע למעשה].

ד. שאל את חברו האם היום יום פלוני בספירה

שאל את חברו האם היום יום ששי בספירה וכדומה, וענה לו שהדבר נכון (שהוא יום ששי), רשאי לחזור ולספור בברכה. [דכיון שספר מתוך שאלה מוכח שכוונתו שלא לקיים המצוה, ועדיף ממי שענה לחברו ולא כוון לצאת (דהכי מכוון כוונה הפכית שלא לצאת). ועוד דבכה"ח הוה ספירה מספק ומבואר לעיל שיש אומרים שספירה מספק לא שמה ספירה וחזי לאינטרופי שיטתם לדעת רוב הפוסקים שדפה"ע כל יום ויום מצוה בפני"ע היא. ושור"ר שכן פסקו הדעת תורה למחרש"ם (שם על ס"ד) והכה"ח (אות א)].

ה. שמע לפי תומו ספירה מאוחר

אם שמע על הספירה מאחד מהציבור, ולא נתכוין הסופר להוציאו וגם הוא לא נתכוין לצאת בשמיעה זו אלא שמע לפי תומו, יש אומרים שלא יברך כשיספור באותו לילה אפילו אם חשב "אין אני מתכוין לצאת בספירה זו" משום שלא התנה בדעתו בפירוש שיילא לצאת בספירה זו". (גר"ז ס"י תפט אות יב). ובזמנינו שאין רגילות לצאת על ידי אחרים נחשב כחשב בפירוש שלא לצאת ויכול לחזור ולברך. [הגרשו"א זצ"ל (שיח הלכה ח"א סי ח אות כ). ועי בבאור הלכה (שם סד"ה שאם) הובא לעיל בסמוך].

שכה לספור באחד מהימים

א. שכה לספור

יש אומרים שספירת העומר היא מצוה אחת, ועל כן מי ששכח ולא ספר יום אחד הפסיד שפירתו ומונה והולך בלא ברכה. [הב"י (הל' מנחות קל"ג ע"ג, הובא בתוס' מגילה כ. ד"ה כל הלילה) ואו"י (ערה ס"י טסט)]. ודעת רוב הפוסקים שספירת העומר כל יום ויום הוי מצוה בפני"ע, ועל כן אם לא ספר יום א' ממשך למנות בברכה. [תוס' (מנחות סו. סד"ה זכר), ראי"ש (פסחים פ"י סי' מא), חינוך (מצוה שח), המכריע (לר"י מטראני ה"קן סס"י כט) ועוד]. ולמעשה חוששים לענין ברכה לדעת מיעוט הפוסקים, ועל כן אם לא ספר יום שלם (לא בלילה ולא ביום) מונה והולך בלא ברכה. ועדיף שיקבע מאדם אחר שיכוין להוציאו בברכתו. [שו"ע (שם סעי' ח). ומ"מ עיקר הדין כרוב הראשונים. וכן משמע מהמ"ב (ס"ק לז). וכן הוא בבית שלמה (סי' קב) ובערוה"ש (אות טו). ועי' משי"כ בסי"ד בשמעתא עמיקתא גליון נ"ח].

ב. שכה לא לברך בלילה או אפילו מוסתפק אם בירך בלילה, יספור ביום בלא ברכה. [שו"ע

(סי' תפט סעי' ב) וביאור הלכה (ד"ה שכה). וביאר המ"ב (ס"ק לד) שסופר בלא ברכה לחוש לדעת הסוברים דאין ספירה אלא בלילה]. ומכאן ואילך סופר בכל לילה בברכה. [מ"ב (ס"ק לד)].

ג. מוסתפק אם שכה לספור

ד. הוא מסתפק אם ידלג יום, סופר בשאר הימים בברכה. [שו"ע (שם סעי' ח)].

ה. שכה לספור וקיבל עליו שבת

שכח לספור בליל ששי ונזכר לאחר שקיבל עליו שבת מבעוד יום, יספור בלא ברכה, ולאחר מכן רשאי לספור בברכה. [א"מ"מ (או"ח ח"ד סי' צט אות ב)].

ה. נזכר אחר ברכת המפיל שלא ספר

אפילו אם יום נזכר שלא ספר אחר שבירך וברכת המפיל, עליו לברך ולספור. [הגרשו"א זצ"ל (אשרי האיש שם)]. ולאחר מכן יקרא שוב קרי"ש ואומר איזה פסוקי דרחמלי. [עי' בציי"א (ח"ז סי' ב אות ג), בבאר משה (ח"א סי' סג אות ה) ובארחות רבנו (ח"א עמי' צח אות קלה)].

ו. שכה לספור יום א' ונמט לאמריקה

הנוטע מאר"י לאמריקה או אלא למקום אחר שזמנו מוקדם מאר"י), ושכח לספור ספירת העומר של אותו יום, ועברו כ"ד שעות מיום העבר באר"י אולם באמריקה עדיין יום, יספור שם בלא ברכה וימשיך לספור בימים הבאים בברכה. [הגר"ש ואזנר זצ"ל (מבית לוי ח"ג עמ' לז)]. ועי' בהרי"ר קודש [מקראי קודש פסח ח"ב סי' סג הגה' ז].

ז. היודע שלא יוכל למנות א' מהימים האם מונה בברכה

מי שידוע בודאי שלא יוכל לספור א' מהימים מחמת איזה אונס (או משום שעלול לספור שלא כהוגן), יש אומרים שעליו לספור כל הספירה בלא ברכה, ויבקש מאחר שיוציאנו יד"ח הברכה. אבל אם אינו בודאי שלא יוכל לספור, סופר והולך בברכה (ומי שקבעו לו ניתוח וכדו'), יייל דאינו בכלל ודאי דשמא הניתוח ידחה). [עי' בקנאת סופרים (לגרש"ק זצ"ל סי' ט), בשו"ת שרנא המאיר (ח"יו ס"ל לא) ובמבית לוי ח"ג עמי' לו אות ח)]. ויש אומרים שבכל אופן יברך. [תשובות והנהגות (ח"ג סי' קמו) ובלע החכמה (ח"ה סי' צח וסי' מה)]. וכן עיקר. [הגרשו"א זצ"ל (קובץ תשובות ח"ג סי' פג), אור לציון (ח"א סי' לו) מטעם אחר, עי"יש. והגרניק זצ"ל (חוט שני שבת עמי' שעד) נשאר בזה בצ"ע. ועי' בזה בשמעתא עמיקתא גליון קפ"א].

ז. להוציא ריבם יודי הובתם אחר ששכה לספור א' מהימים

יש אומרים שמי ששכח לספור יום אחד, אע"פ שאינו סופר לעצמו בברכה, מכל מקום יכול להוציא רבים ידי חובתם. [מ"ב (סי' תפט אות ח) בשם דיין אחד, מאמ"ר (שם ס"ק ה), בעל בית הלוי (הובא בהר צבי ח"ב סי' עה). והפמ"ג (שם מ"ז ס"ק ב) מסיק דאם יש אחר לשמוע ממנו הברכה וודאי יעשה כן]. ויש חולקים. [הפ"ח"ש (שם), ברכ"י (שם) מובא בשע"ת שם אות ה, כי אינו נחשב מחויב בדרך]. ויש להחמיר.

[כה"ח (סי' תפט אות צא) ושבט הלוי (ח"ד סי' קנז)]. ועי' בזה בשמעתא עמיקתא גליון נ"ח].

ח. ש"ץ ששכח לספור ספ"ה האם מותר לו לברך מפני הכושה

ש"ץ ששכח בלא ספר באחד מ"מיעי הספירה, ומתבייש שהדבר יודע לציבור, בשעת הדחק רשאי לברך על הספירה. ומי"מ הכל לפי ענין הכושה (ובכ"ה"ג לכתחלה אם אפשר ימנע מלהיות ש"ץ). [עיי' בביאור הלכה (רס"י צב ד"ה היה צריך לנקבו) שמע"ד שמו"ר לברך ברכה לבטלה במקום בושה משום הדוי אסור דרבנן. ואע"פ שנשאר בזה בצ"ע, מ"מ עי"יש במי"ב (סי' תקסו סס"יק כ) הדיוכן דיש שיטות המתירות לגמר, אפשר לסמוך עליהם במקום כבוד הבריות, וק"וי בנידון דיין דבאמת עיקר הדין הכסובים דרשאי להמשיך לספור בברכה כמ"ע לעיל באות א'. ועי' עוד בשמעתא עמיקתא גליון נ"ו]. ובפרט אם הש"ץ הוא ת"י"ח שיש בזה משום חשש חלול ה'. [עי' במי"ב (סי' תקסו סס"יק כ). וכן דעת שבט הלוי (ח"ג סי' צז). וכ"ש היכן שהש"ץ מוציא אחרים, עי' באות ז'. וכן דעת הגרשו"א זצ"ל (שם פט"ז אות כא)].

עבר את קו התאריך

א. הגיע למקום שהספירה מאוחרת מספירתו

מי שהיה במזרחו של קו התאריך וספר יום שלישי לעומר, ונסע לכיוון מערב ועבר את קו התאריך והגיע למקום שכבר ספרו יום רביעי לעומר, ובתחילת הלילה יספרו שם יום חמישי לעומר. אם עדיין שם יום רביעי לעומר, יספור יום רביעי בלא ברכה, ושאר הימים ימשיך לספור בברכה. ואם לא ספר יום ד' לעומר, הפסיד יום זה, וימשיך לספור בלא ברכה. [הגרשו"א זצ"ל (מעדני שלמה עמי' כא)].

ב. הגיע למקום שהספירה מוקדמת מספירתו

מי שהיה במערבו של קו התאריך וספר יום שלישי לעומר, ונסע לכיוון מזרח והגיע למקום שספרו יום שני לעומר, ובתחילת הלילה יספרו יום שלישי לעומר, סופר עמם פעם נוספת יום שלישי לעומר בלא ברכה, וממשיך לספור שאר הימים בברכה. [הגרשו"א זצ"ל (שם)].

ג. נחפר לו יום אחד

מי שעבר בימי הספירה את קו התאריך ונחسر או נוסף לו יום א' למנינו, נוהג שבועות לפי המקום שבו נמצא (אע"פ שעברו עליו פחות או יותר מני יום). [מנח"י (ח"ח סי' ז)].

נשים, קטנים ואונן

א. נשים בספירת העומר

נשים פטורות ממצות ספירת העומר. [דמ"ע שה"ג היא כמבואר ברמב"ם (תמי"מ פ"ז הכ"ב). וכן פסקו המ"א (ר"י תפט) והמ"ב (ס"ק א). ועי' ברמב"ן [קדושין לב. ד"ה הו"ו], באבני"ז (סי' שפז) ובדברי מלכילא (ח"ג סי' ה)]. ומכל מקום יש אומרים שנשים שוו עליהן חובה לספור ספירת העומר. [מ"א (שם). ובערוה"ש (שם אות ד) הביא שהענין מהו לברך בכל יום מה'ה"ג. ועי' במנח"י (מצוה יש אות ד) ובניירות שמשון (שם)]. ויש מוקדמות שהנשים לא החמירו בזה. [עיי' בגר"ז (סי' תפט אות ב) שכתב ש"במקצת מדינות" שמו הנשים מצוה זו עליהם חובה. ובמ"ב (ס"ק א) ח"י שמדומה דבמדינותינו לא נהגי שני כלל לספור]. ויש מפורסיק עדות המזרח שסוברים שאין על הנשים לספור כלל. [עיי' רב פעלים (ח"א קונטרס סוד ישרים י"ב סי) שכת' ע"פ הסוד אין למשיך לספור. וכן פסק האור לציון (ח"ג פט"ז אות ח)]. וכל אחת תנהג כמנהגה. [ועיי' בזה באורך בשמעתא עמיקתא גליון קפ"ב].

ב. נשים הסופרות האם יספרו בברכה

יש אומרים שנשים הסופרות ספירת העומר לא יברכו על הספירה משום חשש שיטעו ביום אחד מהספירה. [מ"ב (שם ס"ק ג) בשם השולחן שלמה (שם אות ג). ועי"יש בשלחן שלמה שכת' י"ודאי יטעו ביום ולא יודיעו הדין, ועוד דהא אינה מבונה מה היא סופרת ובוה מאד צריך לזוהר מה שהוא אומר דא"כ לא יצאי"ן]. אמנם נשים המדקדקות במעשיהן ויודעות פרטי ההלכה יכולות לברך על ספירת העומר. [הגרשו"א זצ"ל (הלכות חג בחג פ"ב הגה' ג)]. ונשי עדות המזרח הנוהגות לספור, אם הן מאלו שנמנעות מלברך על מצות עשה שהז"ג אינן מברכות על מצוה זו [ברכ"י (סי' תפט)], והמנהג הפשוט [אצל עדו"ה) שאינן מברכות.

ג. קטנים במצות ספירת העומר

קטן חייב מדין חינוך לספור ספירת העומר. [כן משמע מהשערי תשובה (סי' תפט אות כ), מהערוה"ש (אות טו), מהכת"ס (סי' צט) ועוד. וכן פסק הגרשו"א זצ"ל (אשרי האיש שפ"ד אות ב)]. ואם שכח לספור באחד מהימים מונה והולך בלא ברכה. [ועי' ברכה. [הגרשו"א זצ"ל (שם)]. ובשעת הצורך יכול אף לברך. [זוה ע"פ המ"א (סי' רסט ס"ק א) די"ל דבבר שיש פוסקים המתירים אף לגדול, אף דלא קיי"ל כן מ"מ לקטן שרי. וכן הוכיח בשש"כ (פ"י אות יד הגה' מא), וכן דעת הגרשו"א זצ"ל (חינוך הבנים למצוות הגה' עב), ועי' בשמעתא עמיקתא גליון קי"מ].

ד. אין בידו להכני לספור בלילה

כשאין ביד האב לחנך את בנו לספור בלילה כגון שאין דרכו להיות בביתו בזמן זה. יכול לסמוך על הספירה שסופר הקטן בת"ת. [כמי שמנינו לענין חובת האב ללמד את בנו תורה דיוצא עי"ז ששוכר לו מלמד כמבואר ביו"ד סי' רמ"ה סעי' ד'. ואע"פ שעיקר הספירה הוא בלילה שאז גם יכול לברך לכוי"ע, מ"מ לענין מצות חינוך ניתן לסמוך על המקילין בזה, עיי' שש"כ (פ"י אות יד הגה' מא). ובפרט במצות ספירה דיש מקום לומר דאין האב מחויב לחנך את בנו כשאין האב מצוי בלילה, עיי' בשו"ע (סי' עט"ג ב). והארכנו בזה בשמעתא עמיקתא גליון קי"מ].

ה. קטן שהגדיל בימי ספירת העומר

קטן שהגדיל וניעשה בר מצוה תוך ספירת העומר. אם ספר כדין עד יום זה, סופר והולך בברכה. [מהר"ם שיק (ח"ב סי' רסט ד"ה אלא), ערוה"ש (סי' תפט אות טו) הגרני"ק זצ"ל (חוט שני ח"ד עמי' שעח), האור לציון (ח"א סי' לו ח"ג טז) ועוד. ועי' בשעמתתא עמיקתא גליון י"א].

ו. אונן בספירת העומר

אונן חייב לספור ספירת העומר. ומכל מקום ימנה בלא ברכה. ושאר הימים (לאחר האנינות) סופר והולך בברכה. [נוב"י (מ' ק' או"ח סי' כז ד"ה אמנם) וביאור הלכה (סי' תפט על סי' ח ד"ה בלא ברכה). ועיי' בפמ"ג (סי' קצט א"א ס"ק ג) ויש בירך האונן להוציא רבים יד"ח אין יוצאיך, דפטור מן הדבר באותו עת מקרי. ועי' בחת"ס (ח"יו סי' לט)]. ויש מפורסיק עדות המזרח שנקטו שאינו סופר כלל. [מהחז"ב (סי' תפי' שאם אונן טו). ועי"יש שאם האונן ספר בלילה מעצמו ודמעתו, וזהו מי שישתדל בעדו לצרכי קבורת המת, אז שאר ימים מצי לברך ולספור. וכן פסק בכה"ח (אות פה)]. וצ"ע לשיטה זו באונן דאין מי שישתדל בעדו אם רשאי לספור על תנאי אלא ה"ל כהנוב"י סופר לשם מצוה ואם לאו אין זה אלא ספירה של רשות]. ואף אם אנינותו חלה ביום אחרון שספירתו הדין כני"ל. [דבר זה תלוי בבי' הטעמים שכת' הנוב"י הנ"ל. ועי' במנח"ב (סי' ח"א סי' א) אות כח ס"ק ז) ומסתפק בזה. ולמעשה י"ל דאף בהכ"ג עליו לספור, דהרי משמעות הנוב"י דעיקר הטעם לחייבו הוא כי אין בזה משום ביטול עסק בקבורת המת וכ"כ בביאור הלכה (שם), ולפי טעם זה ודאי שסופר בני"ד, ועוד דמשמע מסתימת דברי הפוסקים דאין חילוק בזה. ואפשר דאף טעם השני של הנוב"י הדין כן והי"ט דלא חילקו רבנן במצוה זו. ועיי' בשמעתא עמיקתא בגליון קל"ח].

עשיות מלאכה משקיעת החמה

א. להימנע מהמלאכה משקיעת החמה

נהגו האנשים והנשים שלא לעשות מלאכה מפסח ועד עצרת, משקיעת החמה ואילך. [שו"ע (סי' תצט סעי' ד) ומ"ב (ס"ק ח)]. משום שתלמיד י"ע נקברו אחר שקיעת החמה והיו העם בטלים ממלאכה. ועוד משום שאז זמן ספירת העומר ובעומר כתיב שבע שבתות מלשון שבות דהיינו שבזמן הספירה יש לשבות ממלאכה. [מ"ב (ס"ק ט)]. ולפי טעם השני יש לנהוג כן אף בימים שלא נוהגים בהם אבלות. [עי' בשער הציון (אות טז)]. והנוהגים להחמיר (עיין בסמוך) נוהגים להימנע כל הספירה. [לוח ארץ ישראל (לגרמי"ט סוף חודש ניסן)].

ב. עד מתי יש להימנע ממלאכה

לפי טעם הראשון הנ"ל אין להחמיר משקיעת החמה ואילך רק זמן של "כדי קבורה". [שער הציון (אות טט)]. ולפי טעם השני אחר שספר מותר תיכף במלאכה. [מ"ב (ס"ק ט)]. ונוהגים להימנע עד שיספור. [לוח ארץ ישראל (לגרמי"ט סוף חודש ניסן)].

ג. מאיזה מלאכה יש להימנע

הנהוגין שלא לעשות מלאכה עליהן להימנע רק ממלאכה שיש בה שיהיו זמן, כגון תפירת בגדים וכדומה, אבל שטיפת כלים וקיפול כביסה וכדומה, מותר. [כה"ח (סי' תצג אות נד) ד. האם המנהג נוהג בזמנינו

רק בזמננו יש נוהגים מנהג זה. [עי' בערוה"ש (סי' תצג אות ט) וכן משמע מהמ"ב שהשמיט דברי החק יקעב בשבסמן. וכן הוא בלוח אר"י (לגרמי"ט חודש ניסן)]. ויש שלא נוהגים בו. [עי' בחק יקעב (שם אות יב) שלא ונוה"ק בזה. ועיי' בהלכ"ש (פ"א הגה' 50) שבביתו של הגרשו"א זצ"ל לא נהגו בזה]. וכל אחד ינהג כמנהג אבותיו.

מנהגי אבלות

נישואים

א. מנהג שלא לישא אשה בימים אלו

נוהגים שלא לישא אשה בין פסח לעצרת עד ל"ג לעומר, מפני שבאותו זמן מתו תלמידי רבי עקיבא. אבל לארס ולקדש, מותר. [שו"ע (סי' תצג סעי' א)]. ולהחזיר גרושתו שרי, משום שאינו כל כך שמחה. [מ"ב (ס"ק א)]. ויעויין להלן לענין נישואין מל"ג בעומר ואילך.

ב. בשעת הדחק

י"י שאם יש אישה אשה בימים אלו כגון שלא קיים מצות פריה ורביה או שאין לו מי שישמשנו וכיוצא בו מותר ובתנאי שלא ירבה בשמחה. [נדב"י (ח"ב סי' תרפג) כי לא ידע"ך היא מנהגא מאבילות של י' יום וברור הוא. וכן הביא הפ"ח" (סי' תצג) בשם ה"ר"ם לזונאז בספר שתי ידות (נא: וכת' דע"כ אם לא קיים פו"ר שרי)]. ויש מחמירים בכל אופן. [שערי"ת (שם אות א) בשם במחז"ב ועוד פוסקים]. וכן המנהג להחמיר אף עמי שאין לו בנים [מ"ב (ס"ק א)], ומ"מ בשעת הדחק גדול הוא ליג צורך יש מקום להקל, ועי"יש כן בימים שיש נוהגים בהם היתר (עד ר"ח אייר או אחר ל"ג בעומר)]. [שערי"ת (שם) בשם שו"ת חינוך ביי" (סי' כא) ציין לדבירו השעה"צ (שם אות א). ועיי' בעקרי הד"ט (או"ח סי' כא אות ז) שכת' בשם הדגמ"ר להתיך בשעת הדחק לעשות נישואין בין פסח לעצרת. ועי"יש בחינוך בית יהודה שהתיר מל"ג בעומר אף במקומות שנוהגים איסור]. ולענין תספורת עיי' להלן.

ג. שידוכין

מותר לעשות שידוכין עם סעודה, אבל לעשות ריקודים ומחולות נהגו איסור. [מ"ב (ס"ק ב)].

ריקודים וזמר

א. ריקודים של רשות

ריקודים ומחולות של רשות יש לזוהר בימים אלו. [מ"ב (ס"ק א)]. ולנוהגין מנהגי אבלות ומחולות ומראש שיון עד עצרת נוהגין להסתפר, יש להסתפק אם יש להקל בריקודים ומחולות של רשות. [שעה"צ (אות ד)]. ונוהגים להחמיר בזה. [הגרשו"א זצ"ל (בין פסח לשבועות פט"ז הגה' ה) מבבית לוי (ח"ג לח)].

ב. שמיעת זמר

יש להימנע בימים אלה מזמר המעורר ריקוד (דהיינו אחד או שנים רוקדים) ומחול (ריקוד של אנשים הרבה), אבל שירה המרוממת את האדם אך אינה מביאתו לידי ריקוד ומחול מותרת. [הגרזי"א (הליכ"ש פי"א אות ד) והגה 53] שאע"פ שאין הדבר מבואר בפוסקים נהגו להימנע אף משירה. וכן דעת האג"מ (יו"ד ח"ב סי קל) והמהר"י (או"ח סי"א ק"א). ומי"מ דעת הגרזי"א זצ"ל (שם) שמעיקר הדין מותר לשמוע שירים שלא מביאים לידי ריקוד כני"ל].

ג. שירה בפה

שירה בפה אפילו מעוררת ריקוד מותרת. [הגרי"ש זצ"ל (הלכות חג בחג פי"ז הגה 34). ועיי בארחת רבנן (פי"ז הגה 34). דעת הגרזי"א זצ"ל (הליכ"ש פי"א אות ד) לאסור]. וקלטות ללא ליווי כלי זמר יש מתירין. [אג"מ (או"ח ח"א סי קס) חי נחשב לשירה בפה. ודעת השבט הלוי (ח"ב סי ו אות 6) שנחשב לשירה בכלי].

ד. חינוך הקטנים

קטנים שהגיעו לחינוך יש לחנכם שלא לשמוע כלי זמר . [כן משמע מהאג"מ (או"ח ח"ד סי כא אות ד)].
ה. סיפורים משולבים עם שירים

מותר לשמוע קלטות סיפורים אף אם משולבים בהם מעט שירים. [הגרזי"א (פי"א הגה 53).

ו. מותר לשמוע זמר כשעושה רק על מנת להפיג בדידות או פחדים. [הגרזי"א זצ"ל (חי"ג פכ"ה הגה 8].

[8]. וק"ו חולה ערעבם שמותר לו לשמוע כלי שיר. [ועיי באור לציון (חי"ג פכ"ה אות 6)].

ז. לצורך הולה

מותר לנגן לצורך חולה לחזק מזגו. [הגרזי"א זצ"ל (שם הגה 54) והגרנ"ק שליט"א (הל' חג בחג פי"ז הגה 59).

ח. לצורך התעמלות

מי שזוקק לעשות התעמלות מטעמי בריאות ולצורך כרי צריך לשמוע זמר (כגון שהתעמלות על פי קצב הנגינה וכדומה), יש מקום להקל בדבר. [כן שמענו בשם הגרש"ז אולמן זצ"ל ע"פ המ"ב (סי תקס ס"ק יג). ועיי משי"כ בזה בשמעתא עמיקתא גליון שצ"ד].

ט. בשעת הנהיגה

הנהג במכונית וכדו' ונצרך לשמיעת מוזיקה כדי שלא ירדם וכדומה, רשאי לשמוע, על מנת למנוע הסכנה הכרוכה בזה. [ולא גרע מהא דכתב המ"ב (סי תקס ס"ק יג), עיי"ש, והכא קיל טפי דיש חשש סכנה. ועיי משי"כ לקמן לענין קייטנות לילדים].

י. אינו מבוזר לשמוע

השומע כלי זמר בעל כרחו כגון באוטובוס וכדו', אינו עובר איסור, ואינו צריך לאטום אזניו שהרי אינו מתכוין להנות. [עיי בשו"ע (יו"ד סי קמב סעי'ו), רמ"א (שם) ושו"ד (ס"ק לד). ושו"ר שכן פסק הגרנ"ק שליט"א (קרא' עלי מועד פי"ב אות ה בתיקונים)].

יא. צלילי הנלאפון

מכשיר הנלאפון שצלצולו מנגינה של שירים העשויים להביא לידי ריקוד, ראוי להחליף הצלצול בימים אלו לצלצול אחר, אולם אין איסור בדבר. [לכא"ו אין חיוב בה כיון שאינו צלצול המינוע לשמח, אלא לסימן שמתקשרים אליו, ומי"מ ראוי להחליפן כיון שיש בזה משום קצת שמחה, והכל לפי הענין. ופעמים שמפעילים שיר עבור המתקשר כדי להנעים ההמתנה (שיחה ממתינה), ולכאורה גם שיר זה אין בעל חלק חיובי להחליפו כי אין מטרת השיר ריקוד כלל אלא להנעים ההמתנה. ועיי לקמן לענין סיפורים המשולבים עם קצת שירים ושירה בקייטנות. ועיי שדעת הגרנ"ק שליט"א (תשובות הגר"ח עמי קנט תשובה רל) שאם הצלצול נלאפון משום איסור שמיעת שירים. ועיי בהלכות והנהגות (עמי 6) בשם הגרי"ש זצ"ל].

יב. מוזיקת רקע (בהזיוות וכדו')

במקומות שמפעילים מוזיקה להנעים ההמתנה והקנייה של הלקוחות (כמו שמצוי בחנויות וכדו' או בטלפון עד קבלת השירות), ראוי להפעיל בימים אלו מוזיקה שאינה מסוג השירים העשויים להביא לידי ריקוד. [עיי משי"כ בהערה דלעיל. ועיי בשו"מ (מהדו"ו סי קסג)].

יג. לצורך פרנסה

הלומד לנגן לצורך פרנסה מותר לו לנגן לצורך כיון שאינו עושה לצורך שמחה. [אג"מ אי"ח

חי"ג סי' 98] והגרזי"א זצ"ל (סדור פסח כהלכתו פי"ב אות טו הגה 55)].

יד. גני ילדים

מותר לנגן בבני ילדים לצורך קטנים שלא הגיעו לחינוך. [הגרזי"א זצ"ל (הל' חג בחג שם הגה 34*) והגרנ"ק זצ"ל (חוס שני שבת ח"ד עמי' שעט)].

טו. סעודת מצוה

יש אומרים שאף בסעודת מצוה לא יעשו ריקודים ומחולות. [עיי בגר"ז (סי תצג אות א) שכת' שאפי' בסעודת "קדושינ" אין לעשות, אע"פ שהיא סעודת מצוה. וכן דעת המחז"י (ח"א סי קיא). וי"א שסעודת מצוה שרי. [עיי במ"א (ס"א) א' שכתב לאסור ריקודים בסעודת שדו"ק, שאינה סעודת מצוה, כמבואר במ"א ס"ח תמיד ס"ק ט', ובפ"ג שם מ"ז סי' ה' ובמ"ב סי רמ"ט ס"ק יט' ועיי בסמוך]. אבל בסעודת אירוסין דהוי סעודת מצוה משמע דשרי. ועיי"ש במחצה"ש]. וכן עיקר. [עיי במי"ב (ס"ק א) שהביא דברי המ"א. וכן מבואר באג"מ (או"ח ח"ב סי צ' ד"ה ודבר) לענין ז' ברכות]. ומי"מ **לכתחלה יש מקום להימנע מנגינה בכלי זמר אף בסעודת מצוה**. [עיי במבית לוי (ח"א עמי' נו). ועיי במי"ב (סי תמד ס"ק כד) שנתאס"מ הוי סעודת מצוה. ועיי"ש (סי חטו ס"ק ב) שסעודת אירוסין או סעודת קנין שנהוגין לעשות נכשיו גם אלו סעודת מצוה הם. ועיי משי"כ לעיל בהגה הקודמת בשם המ"ב שמשמע שסותר. ודעת הגרי"ש זצ"ל (ישא יוסף ח"א סי קב) שאין להתיר כלי זמר בבר מצוה כי אין הדבר שכיח והכרחי ואדרבה רובא דעלמא אינם נוהגים בכלי זמר בבר מצוה ועי"כ אין בזה משום חסרון והפחתה בשמחה של מצוה]. ועיין בסמוך.

בסעודת תנאים, מותר לשיר אף שירי שמחה. [הגרזי"א זצ"ל (שם פי"א אות יח), עיי"ש הטעם].
יז. קבלת התן בשירה כנהוג בישיבות

קבלת חתן בשירה וכו' כנהוג בישיבות הקדושות בשאר ימות השנה, אין לערכה בימים אלו. [הגרזי"א זצ"ל (שם הגה 6)].
יח. מותרים. [הגרזי"א זצ"ל (אשרי האיש פס"ה אות כב)].
יח. התחתן בל"ג סמוך לערב, היתר זימרה אור ליו"ב ל"ד (לנוהגים להתמיר)
התחתן בל"ג בעומר ביום סמוך לערב מותר לעשות סעודה בשמחה אחי"כ בלילה שהוא אור לל"ג אבל שיר וריקודים כסעודה רגילה. [אג"מ (אה"ע ח"א סי צז)].

יט. שבט ברכות

כל ז' ימי המשטה ריקודים וכלי שיר מותרים. ויכול כל אדם להיות שם ולשמוח בשמחתם. [אג"מ (או"ח ח"ב סי צה ש"ה ודבר) ובמשנה הלכות (חי'ו סי קט) התיר אפילו בגי שבעות].

כ. סיום מסכת

מותר לערוך סיום מסכת בימי הספירה עם תזמורת, אפילו מי שלא היה רגיל לעשות תזמורת בסיום, שדמחת התורה אין לה גבול. [הגרזי"א זצ"ל (אשרי האיש פס"ה אות כב)].

כא. בר מצוה

מותר לערוך חגיגת סעודת בר מצוה ולשמוח בה, אף על פי שאינה ביום שנעשה גדול. [כדתה המקילים לעיל אות י'.]
[הגרזי"א זצ"ל (שם פי"א אות יז)]. ואם אינה בזמנה י"א שיש להימנע מריקודים ותזמורת. [שם (הגה 651)]. ואם הנער דורש דהוי סעודת מצוה, יש מקילים. [כן יוצא מעיקר הדין לפי הפוסקים המקילים לעיל באות י' לענין סעודת מצוה].

כב. הכנסת ספר תורה

יש אומרים שמחר וריקודים בהכנסת ספר תורה מותרת. [הגרזי"א זצ"ל (הל' חג בחג פי"ז הגה 36 [סדור פסח כהלכתו פי"ב אות יד הגה 53]. ויש אומרים שיש להימנע, ומכל מקום בשלשת ימי הגבלה מותר אף לדעה זו. [הגרזי"א זצ"ל (הליכ"ש פי"א הגה 66)].

כג. ריקודים וזמר בל"ג סמוך

יש נוהגים (בין ספרדים בין אשכנזים) לשמוע כלי זמר ולרקוד לכבוד הלילולת רשב"י אף בליל לי"ג בעומר. [הגרנ"ק זצ"ל (חוס שני שבת ח"ד עמי' שפ)]. ודעת הגרזי"א זצ"ל (שם פי"א הגה כג והגה 58) שלוהגים כהרמ"א (להסתפר ביום לי"ג) שפיר שרי אפי' ריקודים של רשות. ובשבט הלוי (ח"ח ס' קסא אות ה) כתב שיש להחמיר בליל לי"ג לענין שמיעת כלי שיר, והעושין נשואין בליל לי"ג גם כלי שיר מותר].

תספורת

א. מנהג שלא להסתפר

נוהגים שלא להסתפר בימי ספירת העומר. [שו"ע (סעי' ב). עיי ברדב"ז (סי' תרפז) שיש מקומות שלא נהגו איסור תספורת. אולם הבי"ח (רסי' תצג) כתי' שבכל המקומות נהגו לחחמיר. ועיי במי"ב (ס"ק ד) שכתב שאם הסתפר בימי העומר היו נוהגין לקנסו ולהענישו]. ולענין נשים וקטנים עיין לקמן.

ב. שער הזקן

איסור תספורת כולל אף שער הזקן. [הגרזי"א זצ"ל (מעדני שלמה עמי' כ) והגרזי"א זצ"ל (אשרי האיש פס"ה אות ב). ועיי בסמוך בשם הביאור הלכה שלמד גדרי האיסור מאיסור תספורת בחו"מ].

ג. תספורת השפה

מותר לספר השפה אפי' אינה מעכבת את האכילה. [עיי' בביאור הלכה (סי' תצג) שהמותרים להסתפר בחו"מ גם בספירה רשאים דלא עדיף מחוה"מ. ולפי דבריו י"ל הדשפה שרי דומיא דחוה"מ. וכי"כ באבני ישפה (חי"א סי ק) שהשפה שריא בכל גוונא. ועיי באג"מ (או"ח ח"ב סי צו) שתמה על המי"ב שאין זה ענין לחוה"מ דספה"ע מטעם אבלות שאינן עלה]. ויש אוסרים (א"ח"כ מערכת האכילה). [הגרזי"א (שם פס"ה אות ב)].

ד. שער הגבות וריסי העינים ושאר הגוף

לדעת הסוברים שנשים אסורות בתספורת (עיינן בזה לקמן) מכל מקום מריטת שער הגבות וריסי העינים, מותרת, אפילו לצורך יופי. [הגרזי"א זצ"ל (בין פסח לשבועות פי"ט הגה יח). ועיי"ש שכמו כן תספורת ונילוח והנהגת תמיד לסרתה מותרת. ויש אומרים שאף כל שער הגוף מותר (פטר לשער הראש). וכן נראה עיקר. [באבני ישפה (חי"א סי צט), ונראה להקל כדבריו כי בלא"ה יש סוברים שבנשים לא נוהג האיסור כלל. ועיי באור לציון (חי"ג פי"ז אות ד)].

המותרים להסתפר

א. נאנס ולא יכל להסתפר לפני הספירה

יש שנאנס ולא יכל להסתפר לפני ספירת העומר מחמת אונס ידוע (אפי' אינו ידוע שהוא עצמו נאנס) מותר לו להסתפר בספה"ע. [עיי' בה"ל (סי' תצג על סעי' ב ד"ה נוהגים) שדין ספה"מ כדין חוה"מ. ובחו"מ בכה"ג שרי כמבואר בשו"ע (סי תקלא סעי' ד) ובמי"ב (ס"ק ה). ויש מחמירים בזה. [אג"מ (או"ח ח"ב סי צו) שתמה על הבה"ל והתיר כה"ג דוקא כשיש משום ניוול. ובמקום צורך יש למיקל על מי לסמוך].

ב. נשים

יש אומרים שאין נשים אסורות בתספורת. [אור לציון (חי"ג פי"ז אות ט)]. וי"א שמכל מקום ראוי שיחמירו על עצמן אם אין הדבר נחוץ כל כך. [אג"מ (יו"ד ח"ב סי קלז)]. ויש אומרים שגם נשים אסורות בתספורת. [הגרזי"א זצ"ל (בין פסח לשבועות פט"ו הגה יט* מעדני שלמה עמי' כ)].

ג. קטנים

יש אומרים שאין קטנים אסורים בתספורת. [אור לציון (חי"ג פי"ז אות ט)]. ויש אומרים שאסורים בו אם לא במקום צורך. [הגרזי"א זצ"ל (הל' חג בחג ספה"ע פי"ז הגה 58)]. ועיין בסמוך.

ד. הלאקה בימי הספירה

תספורת ראשונה שמספרים ילדים בני שלש ("חלאקה") מותרת בכל ימי הספירה. [הגרזי"א זצ"ל (הל' חג בחג פי"ז הגה 59)]. ויש אומרים שמותר אף להקדים תספורת על מנת לעשותו ביום הלילולת רשב"י על קברו במירון. [תשובות והנהגות (ח"ב סי רמו). ועיי בבאר היטב סי' תקל ס"ק ז) שמותר להשהות שמחת התגלחת שעושים לקטן עד המועד ומגלחין עיי' ספר ישראל. אולם דעת הגרזי"א זצ"ל (הליכ"ש פי"א הגה 83) שמ"מ אין אנו נוהגים לגלחו בחוה"מ פסח אלא על המתין עד ל"ג בעומר].

ה. מצטער מריבוי השער

יש אומרים שמי שרגיל להסתפר ויש לו צער בגידול השער יכול לגלחו בספירת העומר כי אין זה אלא מנהג. [נדב"י (סי' תרפז) והגר"ח פלאגי (הגהות רחמים לחיי"ע הרשב"א ח"ה סי רעא)]. אבל הלהכה הדבר אסור אף כשמצטער מריבוי השער. [כן משמע מהביאור הלכה (סי' תצג) שפסק שהמתרים להסתפר בחוה"מ מותרים להסתפר בעומר, ובחוה"מ אסור להסתפר אף שיש לו צער מחמת שריגלי להסתפר, כמבואר בשו"ע (סי' תקלא), במי"ב (שם) ובביאור הלכה (שם). ויש לדחות דשמא הביאור הלכה למד מחוה"מ לקאלא ולא לחומרא כי אין זה אלא מנהג, וצ"ע]. ועיי עוד בשעמטא עמיקתא גליון צ"ז].

ו. לצורך בריאות או מושום מיחוש הראש

מותר להסתפר אף צריך לעשות לו סכר לצורך בריאותו. [ערה"ש (אות ג)]. וכן מותר אם ריבוי השער גורם לו מיחוש הראש. [כה"ח (אות יז אות טו) בשם עיקרי הד"ט (סי' כא אות ח)].

ז. תספורת לצורך הליכה לפני שרים

מי שצריך להיכנס למקום השררה בימי ספירת העומר וצריך להסתפר משום שלום מלכות או משום חשש איבה או הפסד ממון מרובה מותר לו להתגלח בימי הספירה. [זרע אמת (ח"א סי' טט) וחתי"ס (או"ח סי קנח)].

ח. במקום הפסד ממון

יש אומרים שהעוסק באיזה מסחר שאם לא יספר זקנו בימי הספירה יהיה לו הפסד ממון, מותר לו להתגלח כי לא נהגו במקום הפסד. [אג"מ (ח"ד סי קב) והגרזי"א (מעדני שלמה עמי' כ)]. ויש מחמירים בזה. [הגרזי"א זצ"ל (הלכות חג בחג הגה 65)]. ועיי ברזע אמת (סי' טט) שכתב דאייא לבטל מנהג מפני בושח. ועיי"ש לענין להתיר מנהג מפני איבה].

ט. בעלי ברית

אם יש בעלי ברית בימי הספירה, הסנדק והמוהל ואבי הבן אף שאינו מוהל בעצמו, מותרים להסתפר בספירה לכבוד המילה. אבל המוציא והמביא אינו רשאי להסתפר. [רמ"א (סי' תצג סעי' ב) ומי"ב (ס"ק יב)].

י. זמן התספורת

המותרים להסתפר אפילו ביום שלפני המילה סמוך לערב קודם הליכה לבהכ"נ רשאים להסתפר. ואם חלה המילה בבת מותרים להסתפר בערב שבת אפי' קודם חצות. [מ"ב (ס"ק יג). ועיי בחתי"ס (סי קנח-קנט) שכת' דמה שהתירו תספורת שבביל מילה כי דומה לקרבן ויזי"ט שלו הוא. ועיי בשאל לוד (או"ח סי' טו) שכתב שאבי הבן יכול להסתפר כל יום המילה אפי' אם אינו נמצא שם כי ויזי"ט דידיה הוא, אולם הבעל ברית והסנדק י"ל שרשאים להסתפר עד המילה, עיי"ש].

יא. המילה חלה ביום ראשון

אם חלה המילה ביום ראשון, יש אומרים שמותר לבעלי ברית המותרים בתספורת (עיינן באות הקודמת) להסתפר בערב שבת. [כה"ח (אות לו) בשם תשובה מאהבה]. ויש אוסרים. [כה"ח (אות לו) בשם אגורה באהליך].

יב. בר מצוה

יש שמותר לחתן בר מצוה להסתפר. [מקור חיים (לחוי"י סי' תצג)]. ויש אוסרים. [משנה הלכות (חי'ו סי' מוה)]. ולמעשה לכתחלה יסתפר בעודו קטן, ובדיעבד מותר לו להסתפר בו ביום. [עיי בדברי הגרזי"א זצ"ל (הליכ"ש פסח פי"א אות טז). ודעת הגרזי"א זצ"ל (אשרי האיש פס"ה אות ה) הדמיקל יש לו על מי לסמוך].

יג. התן כשבת שלפני ההתונה

חתן רשאי להסתפר בשבת שלפני חתונתו. [שע"ת (שם ס"ק ז)].

יד. התן הרשאי להתחתן בימים אלו

חתן הראשי להתחתן בספה"ע (עיי בזה לעיל) מותר לו להסתפר ביום חופתו, כי יום טוב שולל הוא. [עיי במה"מ (סי' תצג סעי' ב), שמותר לבעל ברית ולאבי הבן להסתפר בימי הספירה לכבוד המילה, וי"ל שה"ח בזה, וכן הוא בברכ"י (אות י') בעיקר הד"ט (סי' כא אות ט) לענין חתן].

טו. הקרואים להתונה

הקרואים לחתונה בימי העומר (עיי הפרטים בזה לעיל), אינם רשאים להסתפר. אולם כאשר בול תספורת ימנע מלייל החתונה, רשאי להסתפר אף שהוא בימים שנהוג איסור. ואף אם הוא מהקרואים שלא יקפידו עליו אם לא יגיע. [אג"מ (ח"ב סי צה ד"ה ולכן אם) ועיי"ש דהיינו טעמה כי יש מצוה על כל אחד בשמחת חתן וכלה, וכשלא יסתפר לא יוכל להיות שם רשאי להסתפר. ולד"י לברית מילה שאין מתירין לכל הקרואים להסתפר אלא לאבי הבן והמוהל והסנדק, ששם ליכא מצוה על שאר אדם מצד עצמו שיבואו להתברית אלא על אבי הבן הוא מצוה שייעשה בשמחה ברבוי עם ושיקרא חבריו לשמוח עמו, אבל בנישואין הוא מצוה על כל אדם שילכו לשמחת הנישואין].

זו. אבל שנשלמו השלשים שלו

אם נשלמו ימי השלשים בין ר"ח אייר ל"ג בעומר מותר לו להסתפר וטוב לעשות התרה לפני כן. [שע"ת (סי' תצג אות ז) בשם מהר"ב. וכן פסק הניזירות שמשון (שם)]. ויש שהחמירו בזה. [בית דוד (סי' רנז) ודבר משה (ח"א סי' לב) הובא בברכ"י (שם אות ד) ובקרי הד"ט (סי' כא אות א) ובפתי"ש (שם אות ב)].

ברכת שהחיינו והטוב והמטיב

א. על בנדים שאין ללבוש בגד חדש בימי העומר.

יש אומרים שאין ללבוש בגד חדש בימי העומר. [לקט יושר (עמ' 98) בשם רבו התרו"ח. וע"י תשובות ופסקים (מק"ץ נרדמים סי' טט) שכתב דמחמת אבלות על תלמידי ר"ע נוהגין שלא לעשות כמות חדשה מפסח עד שבועות]. וטעם הדבר הוא משום שמברכים שהחיינו, ואין לברך ברכה זו בימי הספירה כמו שאין מברכים בימי בין המצרים. [גנני יוסף (סי' טט) בשם העוללות אפרים (ח"ב מאמר קז)]. וי"א שמוטב לברך שהחיינו (בין על כלים חדשים בין על פירות וכדומה). [מאמר מרדכי (שם סי' ב), עיקרי לבי"ט (סי' ארז אות י), זבחי צדק (החדו"ש סי' קט). וכ"כ בלבושי מרדכי (סי' קנ) והגרש"א זצ"ל (שם)]. וי"א שאם נדמנו לו איזה דבר שצריך לברך עם שהחיינו, יברך. [מ"ב (סי' תצג סי' ב). ודעת הגרש"א זצ"ל (שם) דכוונת המ"ב לא דוקא]. וכל א' ינהג כמנהגו.

ב. ברכת הטוב והמטיב

מותר לברך ברכת הטוב והמטיב בימי העומר. [ע"י בשר"ח (מע' בין המצרים סימן ב סי' א) שכתב שמוטב לברכה בימי בין המצרים. וכן האג"מ (ח"ג סי' פ ד"ה ומכונית) אלא שאסר לקנות מרי"ח א"ב דבר שמחייב ברכה זו (ושם איירי לענין מכונית) כי הוא כבנין של שמחה שאסור. וכן הביא בטעמי גביראל (א"ב אות כב) ע"פ סידור היעב"ץ. וא"כ ק"י בספח"ע דקילא טפח].

ימים שנוהגים מנהגי אבלות

א. ממתו נזהרים דיני אבלות

יש נוהגים שלא להסתפר מתחילת הספירה (היינו מיום שני של פסח). ויש נוהגים מנהגי אבלות מיום שני של ר"ח אייר. [ע"י שו"ע, רמ"א (סי' תצג סעי' ג) ומ"ב (סי' ה וסי' ד)]. ולמנהג זה יש אומרים שצריך לזוהר שלא לישא אשה ולהסתפר בשני הימים של חודש אייר. ויש אומרים שנוהגים איסור מיום א' דר"ח. [מ"ב (סי' טו)]. ויש מקומות שנוהגין להקל רק בר"ח אייר ובל"ג בעומר ובר"ח סיון עד שבועות. ובעניינים אלו יתפוס כל אחד כפי מנהג מקומו. [מ"ב (סי' טו). וע"י בשע"ת (סי' א) שצירף המנהג המיקל לעוד צדדים אף לנהג איסור].

ב. בחולו של מועד פסח (לנוהגים מיום שני של פסח)

יש אוסרים ריקודים ומחולות של רשות אפילו בחולו המועד פסח. [משמעות הפמ"ג (א"א סי' ס"ק א)]. ויש מותרין. [כן מובח מהשע"ח (אות ד) שחבי"א פסקו של הפמ"ג רק על ר"ח סיון ועד העצרת]. וכן המנהג. [הגרש"א זצ"ל (ה' חג בתג ספח"ע פ"ז הנה 95)].

ג. הל ר"ח אייר בשבת

אף לנוהגים איסור בר"ח אייר, אם חל ר"ח בשבת יש להתיר בערב שבת לישא אשה בו ביום כיון שעיקר הסעודה תהיה בשבת ור"ח. [מ"ב (סי' ט)].

ד. ר"ח אייר שהל בשישי – שבת (אם מותר בתספורת)

אם חל ר"ח אייר בימי ששי שבת כיון שיש כאן תוספת שמחה שבת ור"ח, יש להתיר להסתפר בערב שבת מפני כבוד הארץ להח. [מ"ב (סי' ה) ודעת בעל האג"מ (בין פסח לשבועות פ"י הנה כב) שד"ן על ה"א הוא אף לנוהגים להסתפר לאחר ל"ג בעומר]. וי"א שאף המקפידים שלא להסתפר בר"ח משום צוואת ר"י החסיד (אות מח) [ע"י מ"ב סי' ר"ס סי' ז] יכולים להקל בר"ח אייר. [בעל האג"מ (שם הנה ח) והגרש"א זצ"ל (ה' חג בתג פ"ז הנה 95)]. ויש מחמירים בזה. [הגר"י קניבסקי זצ"ל (בין פסח לשבועות שם הנה ז) ומבית לוי (ניסן עמ' ענ)].

ה. עד מתי נזהרים דיני אבלות (לנוהגים מיום שני של פסח)

י"א שנוהגים שלא להסתפר (ושלא לישא אשה) עד ל"ג בעומר, שאז פסקו מלמות תלמידי ר"ע. ודעת השו"ע (סי' תצג סעי' ב) שאין להסתפר עד יום ל"ד בבקר דאז פסקו מלמות. [ע"י ו' עד מתי נזהרים דיני אבלות (לנוהגים מרי"ח אייר)]

הנוהגין דיני אבלות מיום שני שבר"ח אייר, לא יסתפרו מ"ל"ג בעומר ואילך. אלא שמוטב להם להסתפר ב"ל"ג בעומר עצמו. [רמ"א (סעי' ג). וע"י להלן לענין תספורת ב"ל"ג בעומר]. ומכל מקום אף לדעה זו המנהג לישא ולהסתפר בג' ימי הגבלה, וזה שרי מיום ראשון של ימי הגבלה בבוקר דוקא דאמרין מקצת היום ככולו. ויש מקומות שנוהגין להקל בר"ח אייר ובל"ג בעומר ובר"ח סיון עד שבועות, (ולענין ריקודין ומחולות, עיין בסמוך). ובעניינים אלו יתפוס כל אחד כפי מנהג מקומו. [מ"ב (סי' טו)]. ואם אין מנהג ידוע יכול לתפוס איזה מנהג שירצה. [מ"ב (סי' יז)]. וענין לקמן לענין מנהג ארץ ישראל בזה.

ז. מנהג האר"י ז"ל לענין תספורת בימי הספירה

האר"י ז"ל נהג שלא להסתפר כלל עד ערב חג השבועות. ולפי מנהגו אפי' אם יזדמן ברית מילה אין להסתפר בכל זמן העומר. [שע"ת (שם אות ח)]. ואם שבועות חל במוצ"ש מותר להסתפר ביום ששי שהוא יום מ"ח לעומר כדי שלא יכנס לחג כשהוא מנוול. [מורה באבנע (סי' ח אות רכא)].

ח. ר"ח סיון שהל ביום ראשון

הנוהגים איסור תספורת מרי"ח אייר עד ג' בסיון, אם חל ג' סיון ביום א' מותרים להסתפר בערב שבת שלפניו שהוא ר"ח סיון מפני כבוד השבת. [הגרש"א זצ"ל (הליכ"ש פ"א אות כד). וע"י במקרא קדש (ס"ה)]. ויש מסתפקים בזה. [בעל האג"מ (הלכות ספח"ע – אייזער אות ט)].

ט. ריקודים מרי"ח סיון עד העצרת (לנוהגים דיני הספירה מרי"ח אייר)

מרי"ח סיון עד העצרת מותרים בתספורת, אלא שיש להסתפק האם אסורים בריקודים ומחולות של רשות. [שע"ת (אות ד)]. ונוהגים להחמיר. [הגרש"א זצ"ל (שם פ"א אות טו ובהנהגה)].

י. מנהג ארץ ישראל

בארץ ישראל בני אשכנז נוהגים דיני האבלות החל מתחילת ימי הספירה בפסח. [לוח ארץ ישראל (לגרמ"ט סוף חוד ניסן)].

יא. תספורת ונישואין בל"ג בעומר

מנהג בני אשכנז שלא להסתפר ושלא לישא אישה בליל ל"ג בעומר, אלא ביום (מנץ החמה) מקילים. [רמ"א (סי' תצג סעי' ב), מ"ב (סי' י-י) (יא) ולוח אר"י (לגרמ"ט סוף חוד ניסן)]. ואם השעה דחוקה יש להקל אף בליל ל"ג בעומר בין לענין תספורת ובין לענין לישא אישה (ובכח"ג שלי"ג בעומר חל ביום ו' ואין נוהגין בזמנינו להתחתן ביום ששי ואין רוצים לדחות החתונה, ניתן להחשיב זאת כשעת הדחק ולהתחתן בליל ל"ג בעומר). [מ"ב (סי' א) והגרש"א זצ"ל (שם) יוסף ח"א סי' קד]. ומנהג בני ספרד להקל בכל זה מיום ל"ד בעומר. [שו"ע (סי' תצג סעי' ב)].

יב. ל"ג בעומר שהל בערב שבת (למחמירים לעיל)

אף לנוהגים שלא להסתפר עד יום ל"ד בבקר, אם חל יום ל"ג ערב שבת מותר להסתפר מפני כבוד השבת. [שו"ע (סי' תצג סעי' ב)].

יג. ל"ג בעומר שהל ביום ראשון

אם חל ל"ג בעומר ביום ראשון, לדעת הרמ"א שמוטב להסתפר ביום ל"ג, נוהגין להסתפר ביום ו' לכבוד שבת [רמ"א (שם)]. וטוב להסתפר אר חצות אם אפשר אולם אף קודם חצות שרי [הגרש"א זצ"ל (הליכ"ש פ"א הנה 79)]. ואם לא הסתפר ביום ששי אסור להסתפר במוצאי שבת [לנוהגים איסור בליל ל"ג בעומר]. [הגרש"א זצ"ל (שם אות כא והנהגה)].

יד. נישואין לאחר ל"ג בעומר

מנהג אר"י לענין נישואין להחמיר עד ר"ח סיון חוץ מ"ל"ג בעומר שמקילים כנ"ל. [לוח אר"י (לגרמ"ט סוף חוד ניסן)]. ומנהג הספרדים להקל אף לענין נישואין מיום ל"ד בעומר בבוקר.

טו. להחמיר כל ימי הספירה

הרוצה להחמיר על עצמו ולנהוג איסור כשני המנהגים, רשאי, ו"לא הוי ככסיל בחושך הולך", כיון שכונתו לצאת מהספק. [ח"ק יעקב (סי' תצג סי' יא) ואזיל לשיטתו בספרו מנחת יעקב כ"ל לו א]. וכן פסק המ"ב (סי' תצג סי' ז). וע"י בחו"מ"א (שבועות סי' כג סי' א). וע"י עוד בשמעתא עמיקתא גליון נ"ט].

טז. לשנות מספר

י"א שמוטב לשנות משנה לשנה הימים שנוהג בו איסור. [אג"מ (אוי"ח ח"א סי' קנט וחוב"ב סי' צח) כיון שבתרייהו יז משפר הל"ג יום, דשני המנהגים הם חשבים למנהג אחד לאסור מספר ל"ג יום, עיי"ש].

יז. ספק אם הדבר נאסר מפני המנהג

בספק א"א להחמיר בדבר שהוא רק מצד המנהג. [שע"ת (סי' תצג אות יד) ע"פ החק יעקב].

לחשתתף בחתונה הנערכת בימים אלו

א. חתונה שנערכת שלא בזמן

הנושא אישה בימים שנוהגים בהם איסור, אף על פי שעושה שלא כדון מכל מקום מותר להשתתף בחתונה ולשמחו. [אג"מ (אוי"ח ח"א סי' קנט ד"ה והנה החת"ס) דהא איתא בשו"ע (שם סי' א) שאם קפ"ז וכנס ועונשין אותו, ואם יהיה אסור לילך אל הסעודות ולשמחו אין לך עונש גדול מזה].

ב. חתונה שנערכת ע"י מי נזהר יותר
הנושא אישה בימים המותרים להתחתן על פי מנהגו, מותרים חבריו הנוהגים איסור באותם הימים להשתתף בשמחתו ולשמחו. [הגרש"א זצ"ל (הליכ"ש פסח פ"א אות ט)].

ל"ג בעומר

א. ריבוי שמחה

ביום ל"ג מרבים בו קצת שמחה מפני שפסקו למות תלמידי ר"ע. [רמ"א (סי' תצג סעי' ב)]. ומשום הילולת רשב"י. [גרוה"ש (אות ז) וכה"ח (אות כז)]. ויש נוהגים (בין ספרדים בין אשכנזים) לשמוע כלי זמר ולרקוד לכבוד הילולת רשב"י אף בלילה. [הגר"מ זצ"ל (חוט שני שבת ח"ד עמ' פז)]. ודעת הגרש"א זצ"ל (הליכ"ש פסח פ"א הנה כז והנה 88) שלנוהגים כהרמ"א (להסתפר ביום ל"ג) שפיר שרי אפילו ריקודים של רשות. [וי"א שסעודה ב"ל"ג בכלל סעודת מצוה. [ע"י במהרי"ל (החדשות סי' קד)].

ב. אמירת התנן

אין אומרים בו תחנון. [רמ"א (סי' תצג סעי' ב) ע"פ מהרי"ל]. גם במנהג של ל"ב. [מ"ב (סי' ט)]. אך למנצח יעקב ד' אומרים. [פמ"ג (סי' תצג א"א סי' ג) ומ"ב (סי' קלא סי' לה)]. וכן אם חל ביום חמישי אומרים א-ל ארץ אפים. [ע"י מ"ב (סי' קלא סי' לה)]. ואם חל ביום ראשון אין אומרים "צדקתך" בשבת במנחה.

איסור חדש

א. אכילה מתבואה חדשה

אסור לאכול חדש, והיינו תבואה שנשרשה אחר ט"ז בניסן שהוא זמן הקרבת העומר. שאם נשרשה קודם, העומר אף על פי שלא נקצרה עד אחר העומר, העומר מותר. [שו"ע (סי' תפט סעי' י וי"ד סי' רצג סעי' ג) ומ"ב (סי' קמ).] וי"א שפירש קודם העומר היינו ג' ימים לפני ט"ז בניסן. [ש"י (סי' ב) ע"פ התר"ה"ד (סי' קנא). וכן פסק המשכנתא יעקב (ח"א ס"ה) וז"ל (לענין)]. וי"א שבועיים לפני פסח. [הק"ח (שם) והגמ"ר (שם)]. ואין להקל כשיטה הראשונה אלא בשעת הדחק בתבואת חו"ל. [ע"י במנח"י (ח"ו סי' מג) שכת' להתיר בשעת הדחק בחו"ל בארץ לחה שהגשמים מרובים].

ב. תרופות המכילות עמילן דגן
תרופות המכילות עמילן דגן אין לחשוש בהם משום איסור חדש. [הגר"ש זצ"ל (קובץ תשובות סי' עג) מפני שנאמר ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו, ותרופות נפסלו מאכילת כלב].

ג. חדש בזמן הזה

דעת הרמ"א (וי"ד סי' רצג) דחדש בזמן הזה מותר משום ס"ס, אולי התבואה היא משנה שעברה, ואת"ל משנה זו אולי נשרשה קודם לעומר. וה"ה אם הוא מקום שמביאים תבואה ממקומות אחרים שתבואתן נשרשת קודם לעומר יש להסתפק אם הם מאלו שנשרשו לפני פסח. ומכל מקום יש אומרים שלפ"ז במקומות שידוע שיש רוב שנורעים אחר הפסח, וגם אין רגל להביאם שם תבואה ממדינות אחרות אין להקל בהם. [מ"ב (שם סי' קמ) (מה' בשם האחרונים)]. וע"י בסמוך.

ד. לימוד זכות לנוהגים להקל בזה (בחול'ל)

רוב העולם אין נוהרין כלל באיסור חדש אפילו שידוע שנורע לאחר הפסח. ויש שלמדו עליהם זכות לפי שהוא דבר קשה להיות זהיר בזה ולכן סומכין מפני הדחק על מקצת הראשונים שסוברין שחדש בחו"ל אינה אלא מדי"ס שגזרו משום א"י ולא גזרו אלא במקומות הסמוכין לא"י כגון מצרים ובבל. ויש שלמדו עליהם זכות שסוברין שחדש אינו נוהג אלא בתבואה של ישראל אבל לא בשל עכו"ם. [מ"ב (שם)].

ה. איך ראוי לנהוג

אף שאין בידינו למחות ביד המקילין, מ"מ כל בעל נפש לא יסמוך על המתירים ויחמיר לעצמו בכל מה שאפשר לו, כי להרבה גדולי הראשונים הוא איסור דאורייתא בכל אופן. [מ"ב (שם)]. וע"י בבאור הלכה (שם). וע"י עוד באור המקילין (ח"א י"ד סי' טו)].

ו. תבואת חו"ל שנאפתה בארץ
למקילין לעיל שאינו נוהג בחו"ל יש אומרים שתבואה חדשה מחו"ל (לסוברים שחדש אינו נוהג שם) ונכנסה לאר"י ונאפתה באר"י הדבר תלוי במח' אם נאסרת. [הש"ח (שם אות ב)]. ודעת הציץ הקדוש (ח"ב סי' יז) להחמיר בקמח מחו"ל שהיה של ישראל. ולמעשה א"צ להחמיר בדבר. [הר צבי (זרעים ח"א רס"י כז)].

ז. שכר

י"א ששכר העשוי מתבואה חדשה אין בו איסור חדש בחו"ל, משום שמשקים היוצאים מקום אינם כמותם, ואין בזה רק איסור דרבנן באר"י, ועל כן יש להקל בזה בחו"ל. [פנ"י (מ"ב סוף קדושין). וע"י בלח"מ על משניות (תרומות ריש פ"א) הביאו הש"ח (סי' ה)]. וי"א שאין להקל בדבר. [ח"ק יעקב (סי' תפט אות כב), גרוה"ש (וי"ד שם אות כב). והש"ח (שם) כתי שצריך להתייבש בדבר. וע"י בבחי"ל (סי' רצו ד"ה) א"כ ה"א] שמצדד להחמיר שהנהוג משכר של חדש שלא יכול לצאת ליד"ח קידוש או הבדלה מי שמברך על שכר זה].

ח. כלים בלועים באיסור חדש (בחול'ל)

אף הנוהרים מלאיסור חדש בחו"ל, אינם נוהרים בפליטת כלים אם לא שברו לו שנתשל בו מתבואה חדשה, ואף בזה אין להחמיר רק בתוך מעת לעת (כ"ד שעות) מן הבישול הראשון. [מ"ב (סי' מח)]. ובזמן שניתר איסור חדש ניתרות גם הבלעיות ואין צורך להגעיל הכלים. [שט"ב הלוי (ח"י סי' קפ אות ב) והגרש"א זצ"ל (אשרי האיש פסח פ"ג אות ח)].

✉ להצטרפות לרשימת התפוצה ללא עלות ניתן לשלוח בקשה לדוא"ל: amikta@amikta.co.il

הגליון נתרם בעילום שם להצלחת התורם ומשפחתו | © שמעתא עמיקתא – לשאלות והערות ניתן להתקשר לפל' 052-767-0503